

Tað finst eingin annar føroyingur, sum er soviðagittin sum okkara listamaður á nógvum økjum, William Heinesen. Tað er ikki av leið at siga, at fólk aðrastaðni hava dugað væl betur enn føroyingar at virðismett William. Hansara verk eru umsett til alheims mál, meðan føroyingar ikki hava givið sær far um virðið í hansara skaldskapi.

William hevur altíð verið internationalistur. Hann skrivur á danskum, men eingin kann ivast í, at hann er føroyingur. Sjálvtur sigur hann, at hann trívist ikki at búa aðrastaðni. Í skaldskapi sínum visir hann sin tokka til landið, serliga til Havnina — og ikki minst til fólk. Tað mesta av óldini hevur hann eygleitt tað føroyska samfelagið.

— Tá ið eg var smádrongur, fóru konur og gentur í Havnará eftir drekkivatni. Eg minnst eisini teir fyrstu kommunalu vatnpostarnar; ein stóð undir húsum hjá Húsa-Poulina á Húsa-brúgv, har var klædnaskið í heilum. Konurnar fóru fegnar um at sleppa frá at liggja í ánni og vaska, sigur William Heinesen.

— Hin gamli býarparturin — úti í Havn, á Reyni, Tinganesi, Bakka-hellu, Húsabrugv — var tá býarins «city», har fóru handlarnir og brýggjurnar og «Müllers kontor». Posthúsið og apotekið fóru úti í Tinganesi, og sproytuhúsið var á Skúlareyni. Og í Mettustovu var mótahandilin, verðins minsti men vænasti, har hattapynt, silki-bond, brúðarslør og aðrar skreyttir fóru at fáa hjá systrunum Effersøe — umframt sjáldsamt góðgæti sum til dømis mandilstengur. Tær smákaðu ikki sørt av hamborgartógv og appretur. Hesum havi eg óivað ofta áður sagt frá.

Havnin var meira bygðarlig

— Eg eri føddur í Bað-skærstovu í Bringsnagøtu, har fyrst abbi min Andreas Restorff og síðan pápi min, vágamaðurin Zakaris Heinesen, handlaðu. Tey gomlu vøkrú húsinu brunnu í grund í 1906, men tá fóru vit júst flutt niðan á Tinghúsvægin at búa. Havnin var meira bygðarlig tá: býurin angaði, neytini beljaðu, rossini gneggjaðu, haharnir gólu, hæn

- Missið ikki mótið

kalmar foto

William og holli stuðul hansara Lisa

Í dag fyllir okkara mætasti listamaður William Heinesen 85 ár. William, sum hevur skapt so nógv listaverk og skrivað so nógv, ið fólk um allan heim hava gleði av, gevst ikki so. Við speisemi og álvara sigur hann her sína meining, mest um andsliv, frið og politikk.

og dunnur titaðu í got-unum. Alt var sum í eini yrking hjá Hans Andriasi. Og Djóni í Geil, Jákup Andrias Arge og aðrir manna- og vøkstrarvinir bygðu vøkur hús og plantaðu urtagarðar. Og Bakar Hansen og Dia við Stein spældu musikk. Úr Kirkjubø komu Rakul og Niels á Rossabaki við smøri og osti at selja.

Alt í eitt eitt friðsælt bygðarliv.

Tað gamla føroyska tviningslyndið

— Men í tí politiska pottinum prutlaði fróðligt undir loki. Kirkjubøarbóndin og Oliver Effersøe hernaðust upp á lívið, og Dimmalætting og Tingakrossur illneitaðust sum hanungar, so fjarðarnar fuku. Hetta bar boð um hitt gamla tviningslyndið, tað aldagamla orðmikla

sínamillumkríggið. Tað ið birtist longu í víkingaöldini millum Tjóðveldis-mannin Trónd og Sambandsmannin og Fólka-floksmannin Sigmund, sum eisini var missionerur og orðbar seg á nágreiniliga sama hátt sum trúboðararnir nú á døgum. Hetta stríð stendur við tann dag í dag og fær helst ongantið ein enda.

Partapolitiska sussidi

— At tað er so endaleyst, kemur ikki bara av tí, at vandamálini eru so nógv, men eisini at hesin tviðrátturin umboðar eitt ítriv, sum vit elska og eru yvirgivin til eins og ein narkotari til hasj. Vit elska at keglast og munn-sjabbast og trívast ikki uttan hetta politiska stuttaleikalið. Jógván Zachariassen sáli, landslæknin, sum var ein hug-anarsamur maður, vildi vera við, at hetta sundurlyndið var okkum at gagni, tí tað varðveitt hitan í okkara sálum. — Hesin gløggi maðurin kundi eisini vera speisamur.

— Men hevur tú gjøgnum eina hálva öld havt hetta partapolitiska sussidið í oyruni, kanst tú av og á kenna teg eitt sindur orkymlaðan og troytan, sigur William.

Tað versnar

— Og tað ringasta er, at tað tykist at versna, sum tíðirnar liða. Kristin í Geil og Andras Sámalsson kundu við hvørt vera ræðuliga ilskufúsir í blóð-unum, men tað var tó barnaspæl samanborið við tann koston, sum ávis blóð á okkara døgum borðreiða við.

Meira og meira sektiserið

— Et hesin politiski ólevnaður alsamt tykist at vinda upp á seg, hongur ivaleyst saman við, at okkara føroyska samfelag verður alsamt meira sektiserið. Blóð og útvarp yðja við lýsingum frá sokallaðum gudiligum samkomum, ið kappast um at vinna viðhaldsfólk og nú á døgum eru sera væl út-búnar við musikkstólum og

allan vegin gjøgnum søguna verið ógvuliga sjónsk her, og sektis-man er heldur ikki nýggj. Longu á Lucas Debesar døgum fóru sektir í Føroyum, sigur William Heinesen.

Tá William Heinesen hevur lovt sær at funnist at tí religiøsu sektis-muni, hevur hann verið ákærður fyri at vera imóti kristindóminum. Men tað er ikki beint.

— Eg haldi meg vera religiøsan og havi einki imóti religiön. Tað er natúrligt at spyrja seg sjálvan, hvat meiningin er við lívinum, hvat er lívið, hvussu skulu vit vera, hvussu eiga vit at vera o.s.fr. Men siga fólk, at tað er bara ein vegur, er tað ikki Jesus og hansara orð, men teirra sekt, sum tey meina við. Hinumegin gøtuna er bara óreinheit og óndskapur. Tað dámar mær ikki, tí tað er lættisoppakristniliv, merkt av fákunna.

Horvir imóti sosialismuni

William Heinesen hevur ongantið verið bangin fyri at taka støðu til politiskar spurningar. At taka støðu heldur hann vera meira neyðugt nú enn nakrantíð, tí nýkonservatism og afturhaldið hava ongantið verið so ágangandi sum nú. William krógvar heldur ikki, hvar hann stendur politiskt.

— Eg eri ikki limur í nøkrum politiskum flokki. Hvørki her ella aðrastaðni, men eg horvi politiskt móti sosialismuni og tí samfelagsskipan, sum Marx og Engels á sinni slóðaðu fyri. Fyri mær er teoriin um stættarstríðið sum grundtátturin í samfelagsmyndinum tað einasta haldgøða svarið upp á, hví verðin samfelagsliga tiggjar sær, sum hon ger. Ein stættur, ein røsla, ein tjóð, sum verður hildin niðri og kúgað, vil fyrr ella seinni royna at kasta hetta okið av sær og vinna yvir kúgaranum, soleiðis sum borgarastætturin í Fraklandi í 18. öld vann á lensmannastættinum. Vit søu eisini, hvussu heimsins sterkasta hernaðarveldi gjørdist maktarlest í bardaganum móti í vietnamesiska fólkinum.

Álit á fólkarørslunum

— Tó vita vit av royndum, at ein og hvør koll-

Lyndiseyðkennið er fákunna

— Ein soverðin standur er tíverri eyðkendur fyri ávisar røslur í okkara politiska lívi. Sektis-man liggur sum ein marra oman á okkum. Tibetur eru eisini sterkar røslur bæði í okkara mentunarlívi og í okkara politikki, sum berjast miðvist imóti tí ágangandi nýkonservatismuni og hennara lyndiseyðkenni, sum er fákunna.

Meira upplýsing

Hví sektis-man og afturhaldið gera so nógv um seg í Føroyum, heldur William seg ikki kunna siga. Afturhaldið hevur

Tíðindablaðið Sosialurin ynskir Williami og Lisu til lukku við føðingardegnum